

HIRDETÉNYEK,

„Hírfutó” pénzek és a kiadás körüli panaszok valamint a lap szelemi részét illető minden körülmények ide intézendők.

Bármentetlen levelek csak ismert kszektől fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŰ PART KÖZLÖNYE

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Table with subscription rates: Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve. Egész évre 10 ft - kr., Félévre 5 ft - kr., Negyedévre 2 ft 50 kr., Egy óra 1 ft - kr.

Hirdetési díj:

Öt-hasábsopitisor egyszeri beiktatásáért 5k. Bély.gdíj minden hirdetésért külön 30 kr. Nyilatár 4 hasábsopitisorért 20 kr. Hirdetést vagy reclamat magában foglaló újdonság sorra 50 krajczár.

XV. évfolyam 1888.

Debreczen, Szerda, Október 10.

199. szám.

A Tisza szerencséje.

II.

(T.) Még Vilmos császár is a Tisza kezére játszik. Amiért, hogy ő Pétervárra ment, kit mást támadhatott volna meg érte az ellenzéki sajtó, mint Tisza Kálmánt: hogy most már meg nem is maga cselekszi, de anynyira felvitte Isten a sorát, hogy császárokat tart ágensként, s ime most már a német császárral adatja el Magyarországot a muszkának.

A bécsi találkozással nincs is még vége a dolognak. Most csak füllenek, s jegyzik az eseményeket, réz fokokus nyelére. Fekete sasrend? Sajátkezűleg? Hízelgőszavak kíséretében? Hm hm. Mi szolgálathatna tárgyat a jövő bonyodalmaéhoz, ha ez sem? Ez a fekete sasrend a bolgár alkudozások idejében nagy szerepre lesz még hivatva. Talán még gróf Apponyi is mosolygva dörzsöli a kezét: Itt a korpusz delikti. Elő lehet azt venni annak idejében. Az „Egyetértés” a „Pesti-Napló” a „Budapesti Hírlap,” sat, mind jegyez most. Veri őket a sárga irigység, hanem is/en: minden farsangnak van egy bójtje. És készülnek a nagy háborúra, a nagy zivatarrá, csak a nagy fiaskóra nem, amely derű Tiszára nézve, a nagy ellenzéki zivatar után be fog következni.

Az én időjelző zászlóm már mozog. Érti a keletkezőben levő szelet, hogy megmutassa majd ellenkezőjét annak, amit az ellenzék állítui fog. Még előbb el kell menni a német császárnak Olaszországba s mikor már valamenynyi érdekelt fejedelemmel megbeszélte a dolgot, s a tulajdonképpeni alkudozások megkezdődnek, akkor fog megzendülni a Tisza részére az ellenzék kornevilli nagy harangja — az ellenkező eredménnyel.

Legyen voltaképpen az a sasrend akar fekete, akár fehér, akár kék, kezdődjenek meg az alkudozások akar hon-

nan folyanak, akar merre, az ellenzék támadni fog „dasz ist heilig” és hogy kudarcot vall, az meg svent. Miért?

Azért, mert Vilmos császár már az elejét is úgy kezdte, hogy a magyar ellenzéknek támadni valója legyen. Össze beszélt a nimet Tiszával. Megáll jcsak, — mondta, — Péterváron kezdem. Hogy fognak ütni, hogy miért nem Bécsben, kezdem? Ez már bizonyosan árulás. De majd utójjára mi nevetünk, ha Bécsben még Rómában ragyog a nap. Holott ha Bécsben kezdenők és Péterváron végeznők, az ellenzék nevetetne utójjára.

Hogy Bécsben és Rómában biztosra vehessék a dolgot, Vilmosnak előbb tisztába kellett jönni az ellenfelekkel. „Hogy kicsinyelte a bécsi udvart azzal, hogy uralkodása kezdetén, legelőször is a pétervárit látogatta meg.” Nagyon természetes, mert Bécsben ismerte, de Péterváron nem ismerte a dörgést és nem Péterváron akart tanácskozni arról amit Bécsben, hanem igen is Bécsben arról, amit a megelőző látogatások által tapasztalt. És mert alkudozások ily tapasztalásokon alapulva, Bécsben és Rómában behatóan megbeszélve, s valamenynyi szövetséges és érdekelt félnek legbölecsőbb megállapodása szerint fognak megkezdődni és mert az ellenzék, daczára annak, még is megfogja támadni, mert lehet telen fog követelni, kell hogy bekövetkezzék a fiaskója, ami csak egy esetben nem következne be: ha például háborúra menne a dolog, mert hogy ellenzékünk háboru nélkül megoldhatlan feltételekkel fog előállni, bizonyos. Régi közmondás pedig: „Mindig jobb a sovány egyezkedés a kövér pernél.” S ha az érdekelt felek mindenike azt tartja jobbnak, bizony bizony, amondó vagyok: hát ha talán jobban értenek a dologhoz, — még a magyar ellenzéknel is, sőt esetleg még gróf Apponyi Albertnel is . . .

Hanem hát Tiszát nem hagyhatja el a szerencséje. Ennek a legújabb ellenzéki fiaskónak és Apponyi kudarcnak is meg kell lenni. Hogy Tiszát nagy emberre tegye, nemcsak Tiszától megától függ, az ellenzéki predestinációnak hozzá kell járulni elmaradhatlanul . . .

A helyzethez. Bécsből írják a „Pester Correspondenzek:

„A brüsszeli „Nord” nagyon is barátságos. Neki nem elég a magyarázat, melyet az osztrák, magyar és a németországi sajtó a bécsi császártalálkozásnak adott, ő a két uralkodó összejövetelét, bizalmas együttlétét az ismeretes négy pohárköszöntőt egészen rendkívüli történelmi horderejének hiszi — és egy kis muszka alattomoság mindig van benne, ha oroszrelumú közlöny nyilatkozik, — azon meggyőződést sem képes elnyomni a franciaia izü tiszteletbeli orosz, hogy Ferencz József és Vilmos császárok és királyok meghitt beszélgetésük közben a bolgár kérdést is érintették s annak megoldását czélba vették. A pétervári birodalmi kancellária igen tisztelt közege barátságos feltételezéseiben egy kissé mégis messze megy. Mi természetesen nem tudhatjuk, hogy mit beszélt egymással a két uralkodó in camera caritatis, de véleményünk szerint joggal feltehetjük, hogy a két uralkodó, ha a bolgár kérdés megoldását a kilátásba vette volna, erre vonatkozó nézeteik eredményét Kálnoki és Bismark gróffokkal közölte volna. — Ez pedig határozottan nem történt. Gróf Kálnoki és gróf Bismark a császári párbeszéd előtt és aztán ismételtlen behatóan konferáltak, de a bolgár kérdést illetőleg megállapodásról a legesekélyebbet sem hallani. Ha a „Nord” és esetleg főnöke, Giers ur osztrák-magyar-német oldalról ez irányban érzékenységet várnak is, a czár ilyesmit nem vár. Ő kijelentette Péterhofban Vilmos császár előtt, hogy „Oroszország Bulgáriát egyelőre a saját iszapjában fudokolni engedi” és türellemmel vár, míg a bolgárok maguk fogják kérni megváltásukat a maguk-készítette szerencsétlenségéből. És azóta is, utójjára körül három héttel ezelőtt, tudatta Oroszország itt és Berlinben, hogy Bulgária iránti magatartásának ezen zsinatmértékéhez ragaszkodni akar s absolute nem

gondol arra, hogy valamely „bolgár actio” ba boesátkozzék. Bizonyos az, hogy a bécsi császár napok a békebizalmat itt és egész Európában a legerősebben szilárdították s az itteni külföldi hivatalban minden mértékét meghaladólag bámulnak azon, hogy egy római felhívatalos lap indíttatva érezte magát a két császár közt váltott felköszöntőket háborúsaknak magyarázni azért, mert a két hadsereget is magasztalták. Nem! A dícséret, melyet a két uralkodó az egymással jó bajtársi viszonyban álló szövetséges hadseregeknek ajándékozott, éppen nem jelent harcz kedvet; ellenkezőleg! Minél erősebbek, ellenállhatatlanabbak az egyesült hadseregek, annál kevésbbé kell félni, hogy egy harmadik merészkedni, ezen formidabilis hatalommal szembeállni. A hadsereg a legbiztosabb oszlopa a tartós békének.”

Szilágyvármegye főispáni állástól királyunk ő felsége Baranyai Agoston saját kérelmére felmentette s helyébe báró Wesselényi Miklóst nevezte ki a király. Baranyai Agoston a Lipót-rend lovagkeresztjét kapta a felmentés alkalmával. A kinevezést a hivatalos lap tegnapi száma közli. Wesselényi Miklós báró 1845. deczember 13-án Zsibón, fia Wesselényi Miklós bárónak a kiemelkedő historiai alaknak. Nevelését öcsésével együtt otthon nyerte; a kolozsvári ref. collegiumban tanultak majd Bothár Ferencz nevelő felügyelete alatt Berlinbe utaztak s az ottani egyetemen fejezték be tanulmányaikat. Hazatérve báró Wesselényi Miklós, gondját és tevékenységét nagyterjedelmű birtokainak rendezésére fordította. Szilágyvármegye közügyeiben tevékeny részt vett, kulturgyletet alakított a melynek élén áll s a mely a Wesselényi nevet viseli. A census alapján tagja a főrendiháznak.

Külföld.

A német császár bécsi látogatása és a bolgár kérdés. A „Bud. Corr.” hivatott oldalról nyert értesülés alapján kijelenti, hogy a bolgár kérdés a német császárnak monarchiánkban való tartózkodása alkalmával megbeszélés tárgya semmi irányban nem képezte. Az orosz hadügyi kormányzat még mindig azon buzgólkodik, hogy Oroszország keleti kormányzóságában az erődítések egész

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

A boldogság dalaiból.

Azt mondják, hogy hull a levél, Hervád, elvész a virág, Dalos madár rögen elszállt, S oly szomorú a világ!

Én nem látok levél hullást, A hervadás: csak beszéd, Nekem oly szép, üde minden, S virág virul szerteszét.

Dalt is hallok — szerelemről, Minőt ajk nem zengne még! Ez az édes, epedő dal Egyetlenem, a tiéd!

Azt dalolod varázs-szóban, Hogy ne féljük a telét, Mert míg szívünk forrón szeret, Nincs hervadás, nincs elmulás, Csak örökös kikelet!

Budapest, 1888. okt. 6.

Máray Lajos.

Színház.

„Az egér” vigjáték 3 felvonásban, írta Paileron. Színre került először október 9.

Tessék felvetni kérem a kérdést, hogy egy világfi, ki előtt meglehetősen vigan zajlott le az élet, ésszerűen megnöszülhet é? Paileron „Az egér” című vigjátéka e kérdésre kíván feleletet adni.

Hőse, Simiers Max marquis, az életkor ama kritikus pontján áll, hol az embernek az esze megjő, a haja meg elmegy. A marquis derült lélekkel és könnyed szívvvel futotta meg gavallér-pályáját, utközben leszakasztotta az árokpárt minden virágát és egy-egy díszesebb vagy nemesebb szálért nem röstelte a fáradságot beljebb is hatolni az utszéli rétekre és megmászni a zárt kertek falait. Mindenben győzte; pénzben, szellemben, szeretetreméltóságban. És mikor elérte a negyvenedik esztendő, bokréttája jóformán teljes

volt. Ekkor egy furesa dolgot tapasztalt; a hölgyekhez való viszonyának alaphangja hirtelen megváltozott. Eddig a szép nem érdekeltőtt írta, most egyszerre becsülni kezdtek. Azelőtt, ha „örök szerelmét” kinálta, a hölgy zavarba jött: most azt feleli: „Mit gondol, marquis ur!” Hajdan, midőn megjegyeztak a társaságban, a gyöngéd szívű hölgyek sugtak-bugtak. „Ehhez hasonlít, ahhoz hasonlít”: most azt mondják, hogy a „marquis még mindig csinos legény. Még mindig!” Ez a viveur-nek halálos ítélete.

A darab meséje, ha ugyan mesének nevezhetjük azon rövid, sovány, drámai motívumokon nyugvó cselekményt, egy sokszor feldolgozott kedves dolog, s az írónak legfőbb érdeme abban rejlik, hogy mikor Susanne, Brichanteau pendenbait megteremtette, kiváló érdeklődést tud ébreszteni emberei, s a társaság iránt, melyet különös világításban tud élénk tárti.

E világításban, ez élénk színezésben, melyet mindenütt átfut a költőiség szívárványa, a tény és árny tetszetős változatosságában kell keresnünk az Egér érdemeit.

Elmesélni alig lehet ezt a darabot, de ha akarnánk, a szellemes megjegyzésekből a színparkozó élecekből, a jó humorral mondott élet bölcsességekből lehetne egy kis könyvet összeállítani.

Cselekménye úgy szólván, csak keret a szellemes szöveghez.

Moisané fajúsi házában játszik mind a három felvonás. A házi asszony aggódik Klotild leánya miatt, kinek férjét az érzéki élet közházba jutatta, s maga busz szalmaözvegységében annak a veszedelemnek van kitéve, hogy Simiers márkí, egy híres párisi Adonis, udvarolt neki. Szerencsére két nővel dekori „barátnője” Klotildnak, a ledér párisi asszonyok két típusa, érkezik a szép szalmaözvegység látogatására, kik könnyen rábeszélgetik magukat, hogy a márkít elfoglalják, szórakoznak vele s ha lehet, el is csábítják — Klotild megmentésére. A két párisi nő had-

járata, — az érzelő hiszterikus Sagancey Hermin s a tüzes, szabadszájú, féktelen Rimbaud Pépa vetélykedése egymás ellen, és kálódása, érzéki lényük üres és lelketlen vonásainak kifejezése tölti ki a darab nagy részét. E hadjárat komikus zaja közepette szövődik egy bájos szerelmi idill a márkí s az „egérke” közt. A kis Moisan Márta, Moisané mostoha leánya (második férjének első házasságából) az ártatlan lény felsőbbsege, költészete s boldogan meghódol neki. A párisi dáma elvesztik a játszmát a bájos gyermekkel szemközt. A szép szalmaözveggy pedig, ki szintén szerelmes volt a márkiba, lemond az „egérke” javára.

Mindenesetre legérdekesebb alakja a darab az egérke, ez a zajlatan járó bakfis leány, ki mindent hall, s mindent kezd sejtteni, kiből, mint bimbóból a rózsát az élet melege, oly gyöngöden fejleszti ki a szerető asszonyt a költő gyöngéd keze.

Az „egérke” egy bátorítalan, elvonult, de mindenre figyelmes és fogékony serdülo leány, — ez a félig gyermek, félig asszony, kit senki nem vesz számba még a háznál, de tiszta lénye, természetes bája mégis nagyobb hatalom, mint a kitanult asszonyi kacérság, számítás, érzéki inger és féktelen temperamentum minden mesterséges fogása, csábító ereje.

Hogy nagy becsű munka Paileron legújabb alkotása az kétségtelen.

Azokra persze a kik csak ideget visznek a színházba, kevésbbé fog hatni. A kiknek ajkán ott lebeg folyton a báméskodhatásra váró szorongás: azokat nem elégítheti ki. Azt, hogy mi történik az egérben, bizonyára kevesen fogják elmesélhetni. Ez olyan

darab, a melyet hallgatni kell és lehet; elbeszélni már nem.

Nálunk a szerepek következőleg oszlotak meg: Simiers Max Pécsy; Moisané Lászyne; Clotild Rónaszékiné; Mártha Kaczer Nina; Pépa Békési Róza; Hermin Ellinger Ilona.

Az előadástól általában nem vártunk annyit, mint a menyí élvezetben részesítettek bennünket a szereplők, sajnos, hogy a részletekben ellentéteket kellett tapasztalni.

Első, s legfőbb érdeme volt a szereplőknek, hogy szerepeiket jól betanulták. Különben a négy főszerep tagadhatatlanul szép, s jó kezekben volt. — Kaczer Nina alakította a kis egetet, s bátran állíthatjuk: jó sikerrel. — Mártaában különben is tulnyomó az érzelem, s ép ezeknek a gyöngéd érzelmeknek a tolmácsolására nagyon alkalmas az ő színészi egyénisége. — Midőn asszonyi öntudatára ébredve, sértett önértettel mondja: „Az én nevem Moisan Márta” midőn anyja halálát elbeszéli, mind igen szépen voltak megjátszva. Már a szerelem ébredésének festéséhez, a boldogság teljességének eseteléséhez nem volt elég meleg sem hangja sem egyénisége. Játékát ettől tekintve elismerés illeti.

Pécsynek a markiban passzív szerep jutott. Elvitázhatalan érdeme: a márkí nyelvének finomságát, szellemének színparkait igen sokszor hatásosan érvényre emelte. Ő az egyetlen férfi négy nővel szemben, s mig eleinte nyugodtan viseli magát, s vigasztalódik a vénülés következményei miatt, utóbb pompásan tud mozogni a négy lobogó máglya, a négy asszony szerelme közt, s elég ügyes ahhoz, hogy szárnyait meg ne égesse, és semmi bolondot el ne kövesen. — Különben is már 40 éves.

Ő még nem roué, nem is blazirt, ábrázolni tehát nem is csekély feladat. Hogy a szerepet Náday a nemzeti színházban nagy szerűen megtestesíté: az kétségtelen. Nálunk Pécsy, e még kezdőnek nevezhető színész

rendszerét kiegészítse és tökéletesítse. Mivel a porosz határ mentén, kevesebb ez erősség, mint az osztrák határ felé, azért most főleg az előbb említett határ megerősítésére fordítanak kiváló gondot. Ossovike helység ha a tervbevett munkálatok elkészülnek, elsőrangú megerősített táborra alakul. Azonban az osztrák határ közelében is nagyban folyik a munka. Novoje Georgjevskában jelentékeny földmunkálatok készülnek. Az hallatszik, hogy ezen erődítmény 200 új ágyút kap.

Franciaország és Olaszország közt ismét egy újabb nehézség merült. Egy párisi távirat erre vonatkozólag a következőket jelenti: Franciaországnak Tuniszban tett lépései, nevezetesen az az intézkedése, hogy az iskolákban kötelező tantárggyá tette a francia nyelvet, Róma és Páris között komoly fenyegetésekre szolgáltatott okot. Goblet bizalmasan arról értesült, hogy az olasz kormány titkainak fog minden további lépés ellen. Azok a békés biztosítások, melyeket Carnot elnök a lyoni olasz konzul előtt kifejezett, mindenesetre arra mutatnak, hogy Franciaország engedni hajlandó.

Floquet visszalépésének híre terjedt el Párisban. Beszéltek, hogy az elnökséget Goblet külügyminiszter fogja átvenni, mert Floquet maga belátja, hogy az alkotmányrevízióval nem boldogulhat. Másrészt azonban régebben tett ígéretei kötelezik őt arra, hogy a revíziót napirendre hozza. Hogy tehát a dilemmából kijusson s az egész minisztériumot válságba ne sodorja, most önként vissza akar lépni a Gobletnek engedni át az elnökséget, ki ez irányban nincs engedelemre s egyszerűen elrejtve a revíziót. A revízió eszméje Franciaország összes józanabb köztársasági köreiből a legnagyobb idegenséget kelti. Csupán a monarchisták és boulangisták lelkesednek az eszméért. A republikánus lapok méltán utalnak arra, hogy Carnot mostani nagy körülmények között sem emelkedett a revízió érdekében. A közvélemény egészen más irányú tevékenységet vár a parlamenttől, mint a törvényes közjogi alap megbontását.

Hajdúvármegye Szeptember hónapban.

— A közigazgatási bizottság üléséből. —

Hajdúvármegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta havi ülését gr. Dégenfeld József főispán elnöke alatt. Jelen voltak: Rásó Gyula, Péntes Sándor, Szinay Gyula, Dr. Varga Géza, Westprény Zoltán, Kiss József tanfelügyelő, Poyár Dénés kir. ügyész, Sándor Kálmán kir. mérnök, Besz Sándor kir. adófelügyelő helyettes; Karap Mór és Lipowiczky Imre.

A felolvasott hivatalos havi jelentések-ből kivonatolva közöljük a következőket:

I. Alispáni jelentés.

A közbiztonsági viszonyokat illetőleg az alispáni jelentés sajnálattal emlékezik meg a b. városi vérengzésről, melynek részleteit lapunk annak idején, szept. 17-dikén és 18-dikán részletesen ismertetett. Ezen kívül egy lopási eset fordult elő, melynek tettesei nyomozás alatt állnak.

Tüzeset 18 jelentett be. A hasznos házi állatok egészségi állapota kielégítő volt.

próbálkozott meg nem várt sikerrel a mári szerepével. Humora igen jó volt, s szerencsésen a szerep komikus oldalára fektette a fősúlyt.

Sajnos, hogy a darab problémáját, azt ugyanis, hogy egy tapasztalt ember szeretet bele egy túlságos naiv lánykába, Pécsy nem oldotta meg.

Igaz, hogy ez a darabban szépen van kifejtve, de ott is hibás alapokon nyugszik. Mert hát nagyon az a színezete van a dolgnak, hogy ha a márikit egyedül nem hagyják az egérkével, ha Klotild el nem utazik, ugy nem igen pattan ki az egérke szívéből a szerelem bimbója. Így tetszik az aztán, hogy alkalom szüli a tolvajt. De a darab e jeleneteivel nagy hatást lehet azért kelteni.

Azonban az a két nagy jelenet a (II. és III. felvonás) alig hatott, s ezt főleg Pécsynek rovatjuk fel. — Sokkal több melegséggel kellett volna a jelenetekbe magát beleragadtatni, s akkor igazán óv lett volna ez este az osztatlan dícsőség, mert hiszen még így is nagy sikert aratott.

A szeleburdi, szabad modoru nagy világi vén, de még mindig hódító Pepa kisasszony szerepe jutott Békési Rózsának.

E szerep van hivatalosan a nézőt hosszú három felvonáson át felvillanyozni, jó kedvét fentartani. E szerep minden mozdulatának, minden szavának hatást kell kelteni.

Békési Rózsá nem fogta fel kellőleg a ledér leány szerepét a hangulatok skáláját nem tükrözte vissza, s minden igyekezete dacára az tűnt ki, hogy temperamentuma nem Pepához való. A közönség csak egyszer meledgett tapsokra. Jobb szeretjük őt tőle Clairt látni.

Hermine szerepében Ellinger Ilona megfelelő feladatának. A hysterikus párisi asszonyt jól fogta fel és sikeresen alakította. Háládatlan szerep jutott Lászlónak Moissandné szerepében, míg Clotildot, eltekintve a III. felvonás kezdő jeleneteitől

Járvány sehol sem uralkodott. Régebbi erodetű feygelmi vizg három volt folyamatban; új feygelmi vizgálat kettő indítottat meg.

A közigazgatási ügyforgalom volt 926 db. melyből elintéztetett 821 darab. Közigazgatási bizottsági 204 db. ebből elintéztetett 125 darab.

A házi pénztár forgalma volt a f. évi szeptember végéig terjedő időről:

a., bevétel készpénzben	38701 frt 72 kr.
kiadás	37699 " 10 "
maradvány	1000 " 62 "

b., bevétel tak. p. könyvben	5796 " 94 "
kiadás	572 " 63 "
maradvány	5224 frt 31 kr.

Házi pénztári letéti pénztáránál volt:

a., bevétel készpénzben	15168 frt 47 kr.
kiadás	13483 frt 27 kr.
maradvány	1685 frt 20 kr.

b., bevétel tak. pénzt. könyvb.	30263 " 81 "
kiadás	4506 " 47 "
maradvány	25757 frt 34 kr.

Vármegyei nyugdíjalap pénztáránál:

a., bevétel készpénzben	7014 frt 89 kr.
kiadás	7014 " 89 "
b., bevétel értékekben	11237 " 63 "
kiadás	1000 " - "
maradvány	10237 " 63 "

Utépítészeti pénztáránál:

a., bevétel készpénzben	151393 frt 74 kr.
kiadás	142649 " 71 "
maradvány	8744 " 03 "

b., bevétel bankkönyvben	115066 frt 10 kr.
kiadás	89255 " 04 "
maradvány	25811 " 06 "

Közös árva-pénztáránál:

a., bevétel készpénzben	35781 frt 52 kr.
kiadás	34626 frt 85 kr.
maradvány	1144 frt 66 kr.

b., bevétel adóslevelekben	141891 frt 80 kr.
kiadás	12857 frt 43 kr.
maradvány	129034 frt 37 kr.

c., bevétel tak. p. k. és értékb.	20948 frt 45 kr.
kiadás	970 frt - kr.
maradvány	19978 frt 45 kr.

d., bevétel drágaságokban	238 frt - kr.
---------------------------	---------------

II. Tanfelügyelői jelentés.

A tanköteles gyermekeknek iskolába feladása és iskoláztatása M. Pécs és Egyek kivételével rendes folyamatban volt. Az iskoláztatás (az iskolába feljövő gyermekek számát véve alapul) jeles volt: Tégláson, Szovátán, Alsó Felső Józsan; jó volt: Hadházon, Nádudvaron, Tetélen; elégséges: Bözörményben, Sámsonban, B. Újvárosban. Egyeken és Mike Pécsen az iskola épületek kijavítása hosszú időt igényel, e miatt a tanítás mindkét helyen okt. 1-én vette kezdetét. Hadházon az izr. iskola sepr. végén vörheny miatt bezárattott. Szoboszló, Nánás polgármesterei, Csege, Földes, Kaba, P. Ladány, Dorog községek előjárói a jelentést nem küldötték be, — a közigazgatási bizottság utasította őket az iskoláztatásról szóló jelentésnek idejében való pontos beszámoltatására. A h. bözörményi és v. pécsi izr. hitközségek pedig az iránt kapnak sürgős meghagyást, hogy iskolájukba haladéktalanul képesített rendes tanítókat állítsanak be, tartozván az illető polgármester és

Rónaszékiné igen ügyesen s kedvesen játszott a el.

A közönség igen jól fogadta a darabot, páholyok mind megteltek, csak a földszinten látszott meg a drámai előadás.

Többször nyílt jelenetekben tapsolták meg a színészeket, s a jó hangulat egy percre sem veszett el.

Remélhető, hogy e ritka szellemes vigjáték még nagyobb sikert fog elérni későbbi előadásáiban.

H á z a s s á g .

Tárgyszerű csevegés.

Háromezer éve annak, hogy a guny és humor költői a házasságon nevetni meg nem szűnnek. A neveléses fölött szívesen nevetünk, de azért nagyon törjük magunkat az után, hogy a neveléses dolgok lényegét alapjukban megismerjük; — talán a nők erendő gyengéje, a kíváncsiság elnöcsdett tudvágy okozza azt, hogy a gyöngye nem nagyobb bátorságot tanusit a házasság bizonytalan állapotával szemben, mint mi férfiak.

Ha az élet művészet, egy a házasságot a legfinomabb s legnehezebb művészetek egyike, teremtő s képző művészet. Művészet, mely ép annyi kedélyt, mint jellemet, ép annyi tehetséget, mint önuralmat feltételez.

A házasság lényegének oly nemű meghatározása, hogy az mindenkit kielégítsen, nem épen könnyűfeladat, nehé az már csak azért is, mert a házasságról más fogalom van az embernek a házasság előtt s más a házasság után, s mert a kölcsönös engedelmet és segédelmet másképp képzeletüknek az ifju, másképp az ötven éves ember.

A házasság megfelel minden életkor céljainak; s az asszony, az ifjunak szerelmese — parancsolója a meglétt férfinak élettársa, az „öregnek” pedig apólya leend. Csak hogy ebből nem szabad ám azt következtetni, hogy az előrelátó ember három feleséget vegyen magának.

főszolgabíró f. é. nov. 6-ig eljárásuk eredményéről a közigazg. bizottsághoz jelentést adni be.

III. Tisztifőorvos jelentése.

1. Időjárás. Szeptemberben tiszta derült nap volt 21, borongós és változó 6. eset 3 napon összesen 13m/m csapadék, dörög villámlás 1-én jegyeztetett. A hőmérséklet árnycban +33 és +9° C. között ingadozott; a hónap közép hőmérséke +19.33° C. a múlt évi szeptemberről 1/2 fokkal melegebb. A légsúly mérő 752 és 771 m/m közt váltakozott.

2. Közegészségi állapot. Az egészségi állapot rosszabbra fordult, minek oka főleg a kornemű fertőző járványos jellegben keresendő. A betegedések száma nézve ugyan a vármegye legnagyobb részében csökkenést mutatnak, de a kóral súlyosabb és fertőző jellege azok befolyását hosszabbá és végzetesebbé tette, legnagyobb számban még most az emésztő szervek hurutos és lobos jellegű szerepelnek; de egyes községekben a vérhas és a vármegye nagy részén szövőnyosan hagymázás fertőzések is fordultak elő. A váltólag betegülések is szaporodtak. Heveny fertőző kórok közül a vörheny és difteritis együtt vagy külön külön megjelenve több községben fejegetett járványossággal, így Hadházon, Földesen, 20 torokból esetleg; ez utóbbi helyen 7 halállal végződött, amott pedig 9; aztán Dorogon, a hol vörhenyben 8 egyén halt el.

A kellő óvó intézkedések elrendeltettek. Mivel több helyen a betegülések bejelentése nem történik kellőleg s a betegek elkülönítése a lakás viszonyok nyomorult volta miatt keresztül nem vihető s a betegek látogatása sok esetben szabadon történik, — az első fokú hatóságok a közig. bizottság által újból utasították a járványok eloltására iránti rendeletek szigorú megtartására.

Meghalt a múlt hó folyamán 409 egyén, s így 1000 3.27%, évi átlagban számítva — 39.14% esik. Ezen arány legrosszabb volt Hadházon — 4.93%, legjobb Nánáson — 1.83%. Született 519 gyermek (évi átlagban 49 80/1000). Rendkívül haláleset 7 jelentett be.

IV. A kir. mérnök jelentése.

A nádudvar-kabai uti alapkövezete teljesen befejeztetett és a padkák készítése anynyira előrehaladt, hogy az egész uti előrelátólag a kikötött határidőre azaz folyó évi Október hó 15-ig elkészülend. — A nánás-polgári-ut töltési munkálatainak eddig több mint egy harmad része elkészült. A műtárgyak építése folyamatban van.

Közmunka váltáság ezimen befolyt összesen 23183 frt. 55 kr.; ebből a vasuti köcsön törlesztésére Bözörmény javára 2077 frt 66 kr. Dorog javára 262 frt. 14 kr. előirattott; a jószai községben építésére pedig 211 frt. 10 kr. kiküldöttet.

IV. kir. adófelüldelő jelentése.

Egyedes adók ezimen befolyt 129404 frt. 30 kr. 22341 lrt 25 krral több mint a megelőző év hason havában. Hadmentességi díj 3855 frt. (1357 frt. 78 kr.) Amott a hátralék tesz 374949 frt. 42 kr. Az év folyamán 30-ig befizetett összesen 565,764 frt. 55 kr. állami adó.

Hajdanában a házasságnak előzménye is volt: a szerelem. Ma már ez a kapocs mindinkább szűnik. A szerelem a természet, a házasságot a józan ész szűli. Csak hogy manapság e tekintetben is nagy a fogalomzavar, s míg a „szerelem” dolgában is a józan ész kezd dominálni, addig a házasságban a házasság jó vagy rossz természete játsza az irányító szerepet, és az, vajjon a felek megvaannak-e áldva földi tulajdonokkal, avagy nem.

A szerelem regény, — a házasság történet. A mai naturalistikus iskola írói, a regényt végzik házassággal. De ha az élet maga házassággal fejezi is be a szerelem regényét, ugy azzal a befejezéssel legtöbbször a szerelemnek is vége van.

Annyi kétségtelen, hogy az emberek a házasságra teremtők s az Isten is azért rendelte Ádám mellé Évát, mert... ugy akarta.

Valamelyik könnyelmű francia azt merete állítani, hogy az asszony, miként a kalendárium csak egy évre való, s hogy a hét szentség közt a házasság a legkellemetlenebb. En azt hiszem, hogy ez nem igaz; és ha igaz az, hogy mindnyájan bűnösök vagyunk, ugy a nőtlenség a legnagyobb bűnösök.

A házasság a társadalmi élet alapja volt, és az is marad mindig, — alapja az állami életnek is.

Az embernek három nagy napja van: a születés, a halálozás és a házasságkötés napja. Az előbb nevezett két napon, vajmi keveset tudunk magunkról; — a házasság napja nagyobb öntudatnál talál bennünket, de nem mindenkit; vannak, kiknek emléje s „tétlőképessége ezen a napon a leghomályosabb.

Leibnitz abban a véleményben volt, hogy negyven évig kell a házasságkötés dolgát megfontolni; ő is negyvenedik évében határozta el magát arra, — de meggondolta magát időközben az ő ideálja is, és — máshoz ment férjhez.

Azt mondják, hogy a házasságok a menyben köttetnek. Vigasznak szép, — csak hogy én ugy tapasztaltam, hogy ha az emberek

Debreczen szab. kir. város felirata az országgyűléshez.

— A regálé megváltása iránti törvényjavaslat tárgyában. —

Mélyen tisztelt képviselőház!

A nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszter ur által az italmérés rendezése tárgyában legközelebbi törvényjavaslat nyújtatik be, a melynek különösen a jogosultak kártalanításáról szóló része leginkább a szab. kir. és törvényhatósági városok érdekeit súlyosan érintvén, az ellen kénytelenek vagyunk kérényvezéssel élni a következő indokoknál fogva:

1. Általában véve nem tarthatjuk igazságosnak a törvényjavaslatot, szab. kir. és törvényhatósági városokra nézve pedig még csak méltányosnak sem, sőt nagy mértékben károsnak kell azt elismernünk, mert: 1. talán bizonyításra sem szorul azon körülmény, hogy a regálé jog olyan javadalmat képez, melynek jövődelme s így értéke a viszonyok fejlődésénél fogva évről évre növekedett, melynek átlaga még az ingatlanoknál is biztosabb, mert elpusztíthatlan, az elemi csapásoknak és egyéb veszedelmeknek anynyira kitve távolról sincsen, fenntartása és gyarapítása ugyszólván költségbe is alig kerül. Az állam ezen biztosan jövedelmező javadalmat oly papirokkal kívánja kártalanítani, melyeknek értéke és jövedelme hullámzásoknak sőt esetleg lényeges csökkenéseknek van kitéve, míg az általa átvenni szándékolt javadalom esonkítatlanul fennmarad s így módon a regálé tulajdonosok hasonló értéket még részben sem nyernek.

2. De sérelmet és nagy károsodást rejt magában a törvényjavaslat azon intézkedése is, mely szerint a kártalanítás alapjául az 1882. évi január 1-től számítandó öt évi átlagos jövedelem, illetve ennek adója szándékolatik felvételni, mely így módon amajava dalom nem a jelen, tehát a valódi állapotnak megfelelő, hanem ennél sokkal csekélyebb érték után váltatik meg.

A regálé jövedelem ugyan is az utóbbi egy pár év alatt a kir. városoknál nagyobb részt igen tetemes emelkedést mutat p. o. Debreczen sz. kir. városnál — a korszmáltatást ez uttal számításán kívül hagyva — a pálinka regálé bérlete az 1882. évben 25000 frtről 35000 frtra, 1888-ban 47300 frtra, a borregálé pedig 1885-ban 10,000 frtről 16000 frtra, 1888-ban 25000 frtra emelkedett, a kezelési és egyéb költségek nélkül — tehát a törvény javaslat szerint csak Debreczen városnál csupán a pálinka és bor regáléra nézve az állam a már tényleges állapot szerint több mint 26000 frt. évi jövedelemnek megfelelő tőke vagyon bir tokába teljesen ingyen fogna jutni, eltekintve azon jövedelem többlettől, mely jövőben a viszonyok fejlődése által mindinkább fokozódni fog.

3. További jelentős intézkedése a törvényjavaslatnak az, hogy a kiszámított évi átlagos jövedelemből kezelési és egyéb költségek címén 20% kivétel nélkül levonati eszöloztatik s kártalanítási összeg gyanánt az így módon fennmaradó jövedelem huszszorosra vetetik. Köztudomású dolog, hogy ezen javadalom rendszerint bérbeadás utján tétetik jövedelmezővé s így módon — különösen a városoknál, mint Debreczenben is — a kezelés személyzet szaporításával

bolondságokat csinálnak, rendszerint a fatumot, a sorsot, vagy... a menyét okozzák. Magában az égben, a menyorszámban nincs házasság; alighanem viszonzásul azért, a miért a házasságok nagy részében is kevés a menyországi; és ha van is egy némelyikben valami égi, akkor az bizonyára égi háború.

Hanem azért csak házasságokat ti fiatalok és pedig fiatalon! Milyen szép az mikor az öreg ósapa azt mondja a lányának: Ma fille, dis á la fille de ta fille, que sa fille pleure! Mondjad lányom, lányod leányának, hogy az ő leánya sir.

A házasság óriási változást idéz elő a házasságlekben. A nőre nézve a házasság az igazi születés, valóban akkor lép ki az életbe, kedélye, lelke egész érzelmvilága átalakul és más központ körül forog.

De változik a férfi gondolkodásmódja s felfogása is, — változik a kifejezés módja is, melylyel életétársát megisztili. Mikor a jövendő belit legelőször meglátja, rendszerint így gondolkozik, ez az „én szerelem, mindennem, egem.”

A sikeres megkérés után, az ő „ego” menybeli asszonnyá, menyasszonnyá változik; de mikor aztán megvan a házasság, vége a menybeli állapotnak, és az égi tünemény feleséggé válik, a mi vagy azt jelenti, hogy feles, felesleges égi, vagy azt, hogy a nő, csak felében az övé. — Ez az utóbbi magyarázat annál veszedelmesebb, minél kétségtelegebb, hogy a közös birtoklásnál a compossessor kizárása jogilag tiltva van.

A nőstől férfiről azt mondják, hogy házassodik, — és ez ősi kifejezés. A mi ifjaink utóbbi időben nagyon ragaszkodnak az ősi-séghez; — ez okozza talán, hogy csak akkor nőstülnek, ha az által egyszersmind házhoz jutnak.

Ugyancsak ősi időkből maradt reánk, hogy a férjhez menő leányt, eladóleányt mondjuk; — magyarázata ennek az, hogy a házasságot régente adásvételi szerződésnek tekintették. Manapság a fogalmak már ez irányban is összeavartatnak, a férfi ugyanis nem veszi a nőt, hanem elviszi, s a leány nem megy férjhez, hanem vesz férjet. A mi

és költség roszoknál — ezzel járó tik fel a j rozen vár bor bére a v á r o á l l a m i v — a borr időben a desére sz utalva s emittett ad

4. B javaslatnál a kártalan adófelügye melynek n zás joga n minisztern

Ösma dozásoknál utasítások letre voná alkudozásó fog változ utolsó fokl érdekel f a pénzügy

Kivá tási összeg egyezkedés kelt teletek pénzügyi

5. Ált ot, hogy előnyök é az eddigi nek vagy leme nem

Ilyen galé haszn csak azon ha azokat nélkülözhe — különö különöségek viselő épü tetlenekké

Szük letek min váltás ide

— I ideiglenes elnök V e pénzügyi nevezte ki

— A melléti té ségi nagy dalait mos

— El tésü mog Antal ked

— M legközelebbi drámai sz véget ért ki harmad

ben csak csodálkozi ha a lelke össze, ha

Bár n ak is az csak kedv nép, mely conjugium

A hé gé avatta nyiben a

— A ki erényét os egyébként maguk me

Es j másik há zaj riad f levőleg eg lennének!

Es a Hand bérkájából véneyei; — tulumból

Ostadenek festménye gyermeke tiz arcon elégedetts

Sze szeret s n nem szere szeretett s

A há valami kö tüiz jól e mondanak

ő finomab tgy elnéz csenek-e s jétek, hog szony tere tani, mert

Város

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

Értesítés

és költséggel nincsen egybekötve s oly városoknál — hol a kezelés házilag vitatik, az ezzel járó költségek semmi esetre sem emésztik fel a jövedelem egy ötöd részét p. o. Debreczen városnál, hol a pálinka, sör és kőserberbe van adva oly módon, — hogy a városnak a haszonbér után eső államadóját is a bérlő fizeti; — a borregálé jövedelem pedig a közelebbi időben a bor és hufogyasztási adók beszedésére szervezett hivatal kezelése alá van utalva s így annak kezelési költségei az említett adók terhére esnek.

4. Kifogás alá vehető még a törvényjavaslatnak azon intézkedése is, mely szerint a kártalanítás összegének megállapítása a kir. adófelügyelővel való egyezkedésre bízatik, melynek nem sikerülte esetében az elhatározás joga második és utolsó fokban a pénzügyminiszternek hagyatik fenn.

Ösmeretes dolog, hogy az ilyenmü alku dozásoknál a pénzügyi kormányzat közegei utasításokhoz vannak kötve, amelyekből fele letre vonás nélkül el nem térhetnek s az ilyen alkudozások eredményén hihetőleg mit sem fog változtatni azon körülmény, hogy afelett utolsó fokban kizárólag magának, az egyik érdekelt félnek, az államnak képviselőjében a pénzügyminiszter bíraskodik.

Kívánatos volna tehát, hogy a megváltási összeg megállapítása iránt folytatandó egyezkedés felett az utolsó fokban az érdekelt feleken kívül álló valamely forum p. o. a pénzügyi közigazgatási bíróság határozzon.

5. Általában jellemzi a törvényjavaslatot, hogy az által az államnak csak jogok, előnyök és hasznok czeleztatnak szerzetni az eddigi tulajdonosokkal szemben, míg ezeknek vagyon érdekei hasonló mértékben figyelembe nem vétetnek.

Ilyen előny az is, hogy az állam a regalé hasznosítására eddig használt épületeket csak azon esetben lesz köteles megváltani, ha azokat az italmérés további gyakorlathoz nélkülözhetetlenek fogja találni, a mi által — különösen a városoknak — leginkább a külsőségeken igen sok és nagy értéket képviselő épüeteik válnak teljesen haszonvehetlenné.

Szükséges volna tehát, hogy azon épületek mind megváltassanak, melyek a megváltás idejében italmérésre használtaknak.

(Végo köv.)

Napi hírek.

— **Kinevezés.** A pénzügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök **Vezendi Vilmost** a debreczeni pénzügyi igazgatóságához I. osz. számtisztte nevezte ki.

— **A honvéd barakok építése** az Újkerület melletti térségen serényen folyik. A legénysegi nagy barakot cserpezik és favázás oldalait most látják el a téglafalazattal.

— **Eljegyzés.** Kovács Imre námasi születei magyori ref. tanító eljegyezte Papp Antal kedves leányát Etelkát.

— **Molnárné Ercei Etel asszony** lesz legközelebb vendége szinpadunknak. A fiatal drámai színésznő özvegye a szerencsétlen véget ért művészek: Molnár Antalnak, ki harmadéva a közönség osztatlan tetszését

ben csak az a csodálatos, hogy senki sem csodálkozik rajta, s természetesen tartják, ha a lelkek harmoniája csak akkor esendül össze, ha pénz cseng az asztalon!

Bármilyen furcsa következtetések folynak is az ősi szavak magyarázatából, mégis csak kedvezőbben állunk, mint a híres római nép, mely a házasságot conjugiumnak nevezte; conjugium járomt jelent. . . .

A házasságot a kath. egyház szentséggé avatta s van is igazsága, annyiban a menyben a szentség és vezeklés ikertestvérek. — A ki nem volt házas, az a türelem erényét csak félig ismeri, a mire az asszonyok egyébként jobban tanítanak, mint a hogy maguk megtanulják.

És jó, a kinek türelme van, mert egyik másik házi scénánál olyan egetverő harci zaj riad férj és feleség között, — kik tudva levöl egy lélek, egy test, — mintha huszan lennének!

És a szarvak! . . . Hanem azért csak házasodjatok! Noé bárkájából párosan jöttek ki az Isten teremtvényei; — szivesen venném ha ebből a capitulumból is, párosan jönnének ki a fiatalok. Ostadenek, a híres festőnek, az a leghíresebb festménye, melyben önmagát neje és nyolc gyermeke által környezve festette; mind a tíz arcon a csendes házi boldogság mosolygó elégedettsége.

Szeressetek s házasodjatok! A ki szeret s nem házasodik, házasodni fog mikor nem szeret, s aztán azt óhajtani: vajha nem szeretet s nem házasodott volna. A házasság sem menyország, sem pokol: valami középállapot, melyben egy kis tisztító tűz jól élkél. Az asszonyok nem könnyen mondanak le a szeszélyeiről, csakhogy ezek az ő finomabb szervezeteikben lelik alajjukat, és így elnézést érdemelnek. De hát nekünk nin esenek-e szeszélyeink? Aztán meg ne feledjétek, hogy gyenge oldalbordából lön az asszony teremtve, ne kívánjátok nagyon hajlítani, mert eltörök!

nyerte meg, s kinek kedves, előkelő egyénisége annyi barátot szerzett akkor. Fiatalnénének ő volt mestere, s Molnárné asszony, ki különben városunk szülötte, tavaly már nagy sikereket aratott Kassán. E hó 15 én fog fellépni a „Felhő Klárika” című népszínműben. Helyeseljük, hogy az igazgatóság tért enged tehetőségének bemutatására.

— **Az ártézi kut** turásával ma 438 métert értek el, tömör, kevés homokkal vegyes agyagban.

— **Egy debreczeni ember találmánya.** Déry (Leidenfrost) Gyula, budapesti hírlapíró, egykor lapunknak belmunkatársa, a ki most mechanikával is foglalkozik, igen praktikus, hasznos találmányt konstruált, mely hivatva van a bérkocsisokat ellenőrizni. Az új találmányról, melyet „Viachronometer”-nek kereszteltek el, a „Nemzet” következőket írja: A „Viachronometer.” Azon körülmény, hogy a bérkocsisokat eddig a kocsik tulajdonosai semmiképp nem ellenőrizhették, volt fő oka annak, hogy a közönség olyan mértékben és meg nem fékezhető zsarolást volt kénytelen szenvedni a bérkocsisoktól. Par hét előtt azonban az országos központi tanszeraktár részéről egy igen elmes szerkezet terve mutatott be a főkapitánynak; mely szerkezet mindeme bajoknak egy csapásra véget fog vetni. — A főkapitány célszerűen találta a szerkezetet, mely viachronometer nevet visel s megvizsgálásával Egyed István kapitányt bizta meg. A teljesen kész és kocsiba beillesztett viachronometer ma ejtették meg a szemlélt a kapitány, Mátyás Gábor bérkocsitulajdonos és iparhatósági biztos, Glattfelder Jakab kocsigyártó és hatósági szakértő, Takátsy István és több kocsitulajdonos. Az óra a kocsik hátsó ülésé alá van rejtve és erős vasszekrény őri. A mint a kocsiba valaki belép, a viachronometer önműködőleg jelzi az órát és a perczet, egy hengerre ragasztott papírszalagon, s e jelzés utközben folyton tart, még akkor is, ha a vendég kiszáll a kocsiból, és azt várni hagyja. A jelzés csak akkor szűnik meg, midőn a kocsit visszaérkezik az állomásra, a hol az ellenőr a nála lévő kulcsal az írót eltávolíthatja a papírosról, amit utközben a kocsis kulcs nélkül nem tehetett meg. A szerkezet legfőbb előnye abban áll, — hogy az ellenőr megbízhatóságára semmi szükség sincsen, mert az legteljebb azt az egyetlen egy szabálytalanságot követhetné el, hogy nem szünteti meg a jelzést, ezzel azonban még a gazdának használna, mert az a jelzett idő minden perczért beszámolni tartozik. A másik családi mód az volna, hogy az ellenőr odaadhatná a kulcsot az utra a kocsisnak. Az azonban lehetlenné van téve az által, hogy az egyes állomásokon álló összes kocsik kulcsai egymáshoz vannak fűzve egy karikára, az ellenőr tehát, ha egyet odaadna, mindet odaadná akkor a többi kocsisnak tenne nagy károkat. A kocsisok tehát kénytelenek lesznek az ellenőr kötelezése teljesítésére és becsületes eljárásra rákényszeríteni. Ha sonló előnyös tulajdonságot constatáltak abban is, hogy a viachronometer azt is jelzi, hogy utközben mindig járt-e a kocsit, vagy állt-e és várt-e, hogy a vendég mikor és hányszor szállt ki s hogy oda vissza használta-e a kocsit vagy csak félútváron? Mindezek az adatok a gazda által kinyitható szerkezet belsejében estéknkint a legpontosabban följegyezve találhatók, úgy, hogy jövőre a kocsisok sikkesztása, amire ma úgy szólólván halgatóságos fólhatalmazást bírnak, teljesen lehetlenné lesz téve. A szemlélt jelenlévők mindezek folytán fölültebb hasznos és szükséges találmánynak véleményezték az elmes találmányt.

— **A fillokszera Biharvármegye Nagy-Rábé, Széplak, Tinód községének szőlőiben** megállapítván a nevezett községek határait a földmivelés-, ipar és kereskedelemügyi miniszter zár alá helyezte.

— **Szerencsés magyar katona.** A bécsi községi sorsjáték főnyereménye 100,000 frt egy Laibachba behívott magyar származásu ulánus őrmesterre: Gyurkovics Istvánra esett. Az őrmester már nem fiatal. Körülbelül hatvan éves, de élni szerető s bajtársai előtt igen népszerű katona-ember, a ki valamikor tiszt volt egy osztrák huszár-ezredben, majd önkéntes Mexikóban, de adóssági miatt felmondott s aztán a 12. ulánuszredbe lépett mint őrmester. Laibachban, hova gyakorlatra vonult be, egy dohánytözsédében szinte ráéresszakolták a sorsjegyet s észbe sem jutott volna megnézni sorsjegyének számát, ha a tözséd nem figye mezteti. Sokáig kellett keresgélnie, míg sorsjegyét megtalálta s mikor megtudta hogy nyert, csak annyit mondott: „No, ez sem esett még velem.”

— **Uj fedett csatorna.** A Hajóutca északi részén egy 90 méter hosszú, gyűrű alakú fedett csatorna építését kezdte meg tegnap a mérnöki hivatal.

— **Reisz Dávid,** a bolygó uszorás, mostanában mint jól szituált tyukszem-operateur Filadelfiában tartózkodik s egy csepp hajlandóság sincs benne hogy hazajöjjön és számot adjon bűncelekményeiről. A budapesti törvényszék az Amerikában időző Reisz Dávidot országos a. h. szoboszlói országútnak a Postakert és a Salétrom kaszárnya közti része makadám kövel látatik el. A munka már folyamatban van.

— **Debreczen és a regálék megváltása.** Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága rendkívüli közgyűlést tartott ma

délelőtt gr. Dégenfeld József főispán elnökelete alatt. A közgyűlésnek, melyen ujalag tapasztalni kellett a tekintetes városi biztag urak elszomorító közönyét a közügyek iránt, az új közkutatásügyi miniszter, gróf Csáky Albin üdvözlésén kívül csak egyet lenegy tárgya volt, de ez aztán olyan fontos, hogy az nagyobb érdeklődést is megérdemelt volna a város atyái részéről. A regálék megváltásáról szóló törvényjavaslattal szemben, mely ez időszerint az összes hazai sajtót és közvéleményt oly ólénken foglalkoztatja, ma fejezte ki a láspontját Debreczen, az országunk sok tekintetben második s minden esetre a legtekintélyesebb vidéki városa. Az az ítélet, mely a városnak a képviselőházhöz intézendő feliratában kifejezést nyert, a nélkül hogy a törvényhatósági bizottság párt tekintetek által engedte volna magát határozathozatalánál vezéreltetni, a kérdéses törvényjavaslatra nézve, — úgy a mint az jelen alakjában a közvélemény előtt fekszik — helytelenítő. A felirat terjedelmesen s tisztá érveléssel kifejti azon okokat, melyeknek alapján a törvényjavaslat főként sz. király és törvényhatósági joggal bíró városokra nézve káros és igazságtalan, s melynek keresztülvitele a magas kulturális missiora hivatott városok töke vagyonának és jövedelmének nagymérvű megkárosítását vonná maga után. A felirat ugy általános, mint helyi érdekek szempontjából bírálja a törvényjavaslatot, mi által a feliratnak sulya annál nyomósabb, s jelentősége annál többet nyér azok előtt, kiket hasonló veszély fenyeget s kiket Lazonló érdekek készletnek egy falanxba sorakozó Debreczennel. Roma locuta est. Debreczen mai határozata és ezzel elfogadott felirata hihetileg nagy lökést ad annak a mozgalomnak, melyet már pár vidéki város megindított a törvényjavaslat jelenlegi alakja ellen. A felirat e kifejtett okoknál fogva arra kéri a képviselőházat, hogy a törvényjavaslat akként módosíttassék, hogy abból a szab. kir. és törvényhatósági városok kihagyassanak.

— **Biharvármegye monografiája.** Említetük, hogy dr. Schlauch püspök kezdeményezése folytán az 1890-ben Nagyváradon tartandó orvos és természet tudós gyűlésre monografiát adnak ki. E monográfia azonban nem Nagyvárad — mint előbb írtuk — hanem Bihar megye történeti, természeti és társadalmi viszonyait fogja felölelni a nagyvenyvi terjedelemben, melynek felét a természeti viszonyok leírása, másik felét a történeti és társadalmi közlemények töltik be. A monumentálisnak ígérkező mű szerkesztésére Bunyitay Vincezét, kanonok kérezték fel, a ki Sipos Orbán és dr. Fucks József közreműködésével összeállítja a művet illetve jeles szakerek hozzájárulását nyeri meg.

— **Városi közgyűlés.** A mai városi közgyűlésnek mindössze két tárgya volt, s tizenegy óra véget is ért a rendkívüli közgyűlés. Először felolvastott gr. Csáky Albin közkutatásügyi miniszternek leiratát, melyben az tudatja miniszterre kinevezését s egyuttal kéri a város közönségének támogatását. A közgyűlés üdvözlő irattal felel az új miniszter leiratára. Másik, igen nagy horderejű tárgya volt a közgyűlésnek a regalé megváltás-ügye. Ide vonatkozólag Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester kezdeményezésére először egy szűkebb körű bizottság foglalkozott a kérdéssel Vértessy István elnökelete alatt. E bizottság munkáját a jog és pénzügyi bizottság vette át, — mely megállapította a pénzügyminiszterhez és országgyűléshez terjesztendő felirat szövegét. — A tanács ezen feliratot minden változtatás nélkül elfogadta és terjesztette mai közgyűlés elé azon javaslattal, hogy az egyedül az országgyűléshez küldessék fel. A közgyűlés a feliratot, melyet Zöld Mihály jegyző szerkesztett nagy gonddal, egyhangulag elfogadta. A tárgyhöz Kiss Albert szólott, ki előre becsátotta, hogy a feliratot általánosságban elfogadja. A törvényjavaslatot Kiss Albert általános ságban sok kifogás alá esőnek mondotta, s a hűbériségnek ezen maradványát az 1848-dik törvények szellemének megfelelőleg szeretné megoldva látni. Örömet és elismerést fejezi ki a felett, hogy Debreczen városa is elérkeztetnek látja az időt rámutatni az állam azon eljárására, mely szerint az mindenféle sulyos terhet hárít a városokra, és nehéz követelményekkel lép fel ezekkel szemben. Szerinte ez a valódi ok, ha Debreczenben is be kell hozni a pótdót. — (Ebben volt egy kis kotes czélzás is.) A feliratnak a városok által teljesített teherviselésre való hivatkozását és ezekre tekintettel méltányos viszonzásnak érintését nagyoya időszerűnek tartja. Végül a felirat végén levő ama kifejezés ki hagyását kívánta, melylyel a feliratnak a pénzügyminiszterhez való intézése mellőztetik. Szerinte e kifejezésből az látszik, mintha a város mentegetni akarná magát, hogy a 12-dik órában ébredt fel. — Kovács Sándor tiszti főügyész miután kiemelte a felirat jó jellemvonásait, mely szerint az, általános szempontok szerint bírálja a kérdéses törvényjavaslatot, s annak hiányait lehetőleg elősorolja, Kis Albert felszólalására

vonatkozólag felvilágosításul adja, — hogy Debreczen nem most kéri először, hogy a városok közigazgatási költségeinek viselésében az állam is részt vegyen. Ezt közvetlen és közvetve már ezelőtt is többször tette Debreczen város közönsége. Az egész kérdés nem politikai természetű, ez Debreczennek olyan vagyon-jogi kérdése, mely a város minden polgárát általánosságban érinti. A Kiss Albert által kifogásolt szavak meghagyásával sem bizalom sem bizalmatlanság nem fejeztetik ki. Végre akként lett a kifogásolt szöveg megállapítva, hogy ahhoz Kovács Sándor t. főügyész is hozzájárult. Még Kovács Sándor szólt a tárgyhöz, elfogadván a feliratot, azzal a kijelentéssel: jó, hogy a pótdó elegeztése benne van a feliratban, hadd jesszen; csak nyilvánosan (talán valóságban) ne jöjjön elő városunkban. Ezzel a közgyűlés véget ért. — A nagyérdéki felirat közlését lapunk más helyén kezdjük meg.

— **Az uj Pygmalion** Philipp párisi szobrász műtermében egy teljesen kész szoborminta állott, mely Vénuszt ábrázolta, rózságyon fekvő. Augusztus elején a szobrász 16 éves fia, egy beteges és csapadt gyerek a kolégiumból Párisba jött, hogy néhány hetett apjánál töltsön. A fia egész napokat töltött azzal, hogy atyja műtermében a Vénusz szobrot csodálja. Eleinte csak mosolyogtak ezen különös szenvedélyen, de nem sokára a fia idegessége annyira ment, hogy nem is akart a szobor mellől távozni s atyja abban látta az egyedüli orvosságot, hogy a szobrot szétzuzta. Mikor a fia ezt észrevette szenvedélyes kétségbeesés vett rajta erőt, bezárkózott szobrában és sokáig maradt benn. Végre feltörték az ajtót és ott találták a szerencsétlen az ablak keresztfáján felakasztva. — Szerelmes lett a szoborba s meghalt azzal együtt.

Irodalom.

Hi a haza. Vértesi Arnold „Magyar Világ” című vállalatában, mely a kitűnő író összes munkáit, ezer elbeszélését tartalmazza, sűrűn követik egymást egymásután hetenként pontosan a füzetek. — Már a 4-ik füzet is megjelent, a melyben befejeződik a „Dombrádi majális” című érdekes elbeszélés, teljesen közli a „Hi a haza” cz. 48-iki időkben játszó novellát, s megkezdí a „Bóhóc z neje” cz. beszélt. A „Hi a haza” című elbeszélés meglep bennünket a kor hű festésével, az akkori idők lelkesedett hangjával. A Galiciában időzött magyar huszárság hazaérkezését írja le; a Lenkey félért emlékü eset van benne érintve. A jövő órén megjelenő füzetben egy humoros novella is lesz közölve: „Herbst ur és leendő veje” cím alatt. Ajánljuk e füzetes vállalatot olvasóink figyelmébe. Uj előfizetőknek, a már megjelent füzetek egy s zerre küldetnek meg. Azok, kik gyűjtő ivenek aláírások uján előfizetéseket gyűjtöttek, sziveskedjenek a gyűjtő ivenek a kiadótívaltalhoz azonnal beküldeni, hogy a megjelent füzetek expedíálhatók legyenek.

Gr. Vay Dániel „Magyarország történetéből” már a harmadik füzet jelent meg. E füzet beírja a vezérek korát és megkezdí a Szent István által keresztényen országgá tett és királlyá szerveztett magyar állam történetének leírását. Gr. Vay Dániel munkája nagy népszerűségnek örvend, mert különösen alkalmas arra, hogy édes hazánk multjáról bővebben olvashassanak azok is, a kiknek nincsen módjukban Horváth Mihály nagy terjedelmű történeti munkájához hozzájutni. Uj előfizetőknek a már megjelent füzetek egy s zerre küldetnek meg. E előfizetési pénzek Debreczenbe, a „Debreczeni Ellenőr” könyvnyomdájába küldendők. A t. gyűjtők felkeretnek a gyűjtő ivenek mielőbbi beküldésére.

Husáruk.

Megállapítva s bejelentve 1888. okt 10-től október 17-ig.
30 kr. Erdei Jánosnál Morgó utca 587 szám alatt. Rácz Lajosnál Csapó utca 457 sz. alatt.
32 kr. Erdei Ferencnél Csapó u. 240. sz. alatt.
34 kr. Kolb Jakabnál Pfa 687 sz. a. Rácz Györgynél Czegléd-utca 2559 sz. a. Csapó-utca 10 sz. a. Rózsater 10 sz. a. Rácz Lajosnál Liba utca 2061 szám a. —
40 kr. Magyar Gábrónál Piacz 1-ső székében Czegléd u. 55. sz. a. Dedó u. 125 sz. a. Rácz Lajosnál Rózsater 10 sz. a. Boldog Istvánnál Rózsater 12 és 15 sz. a. Szent István Jánosnál Piacz 2-ik székében, Jóna Mihálynál utca 2081 sz. a. Várad utca 2121 sz. a. Rácz Gábor Csapó utca 794 sz. a. Balogh Jánosnál Rózsater 10 sz. a.
44 kr. a 3 izrelita mézarszékben a piaczon. — Minden többi bejelentett 18 mézarszékben pedig 36 kr.
 Jegyzet: Magyar Gábor három székében 1 kiló hus nyomtaték nélkül 8 krral drágább.

Debreczen, 1888. okt. 9.
 Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos:
 Vértesi Arnold.
 Főmunkatárs: Karczag Vilmos.

Korona forrás legtisztább és legolcsóbb égvényes savanyúvíz raktára Debreczen és vidékére.

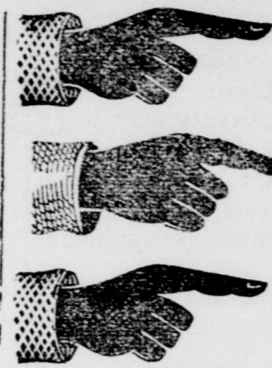
Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezet
debreczeni fióktelep áru csarnoka,
ajánl következő árak mellett legjobb minőségű
FÜSZERÁRUKAT, különösen pedig :

Valódi tokaji gyógybort,
szegszárdi, egri (bikavér) sashegyi vörös borokat,
kitűnő jamaikai rumot,
theát, thea süteményt.
amsterdami finom liqueureket,
francia, magyar cognacot,
Liebig-féle huskivonatot,
Nestel-féle gyermek táplisztet
petroleumot, esaszár olajat, flora gyertyát,
továbbá mindennemű pinze gazdasági cikket,
ugyszintén

FÜSZERÁRUKAT
legjobb minőségben jutányos árak és pontos kiszolgálást mellett.
Továbbá minden e szakba vágó cikketek legjutányosabb árak
mellett, vidéki megrendések pontosan eszközöltetnek.

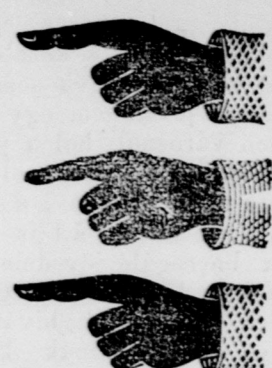
Tisztelettel
Gazdák és iparosok általános hitel
szövetkezet debreczeni fióktelep
árnesarnoka. Nagyvárud-utca, megye-
ház mellett.

Korona forrás legtisztább és legolcsóbb égvényes savanyúvíz raktára Debreczen és vidékére.

Hatvan drb heverő marha
telelésre kellő helyiséggel,
jutányos áron felvállaltatik.
Ertekezni lehet Nyir-
Acsádon

Giday László
gazdatisztel.

VAN HOUTEN-féle CACAO

LEGJOBBNAK van elismerve és
LEGOLCSÓBB a használatban.

Kapható a jobb gyógyszerárakban, gyógyfüke-kereskedésekben, csemege- és
fűszerkereskedésekben s cukrázdákban bádagszelenczékben 1/2, 1/4 és 1/8 kilo tiszta
súlytartalommal.

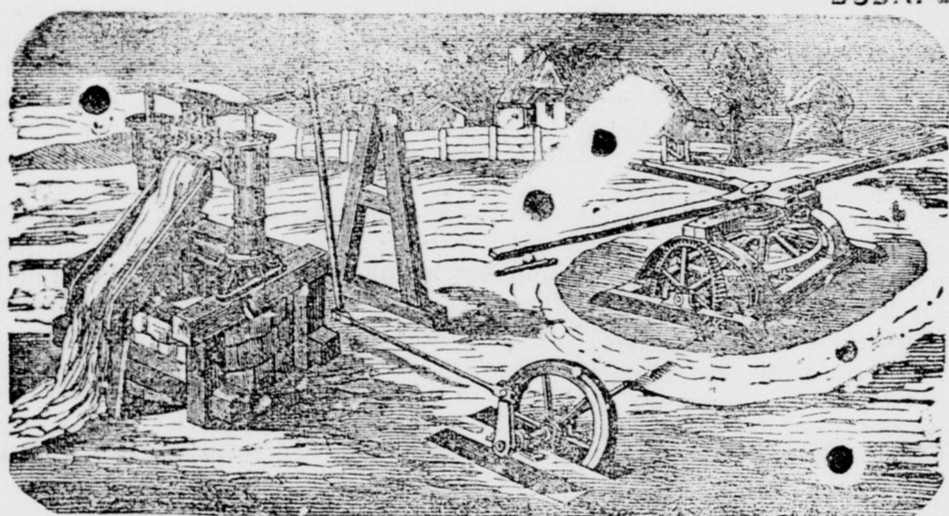
Kapható Debreczenben : Geréby Fülöp és Csanak
József uraknál.

Alapítottatott 1858-ban.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószerek gyára harang és érczöntődeje

BUDAPESTEN ROTTENBILLER-UTCA 66.

Ajánlja gyártmányát mint magyar különlegességet
kutakban és mindennemű szivattyukban

Elvállal teljes vízvezeték berendezését városok, földhirtokosok és magánzók részére, modern
technicai alapon és kedvező feltételek mellett, ajánlkozik

KÖZ és MAGÁN FÜRDŐK
felszerelésére

szagmentes ürszékek

felállítására s minden vízművi munka gyors és pontos kivitelére.

Képes árlapok, és részletes költségtervezetek kívánatra díjmenten köldetnek.

EGYETLEN BELFÖLDI SZIVATTYU GYÁR.

UJ DIVATU BETÜKKEL GAZDAGON BERENDEZETT NYOMDA DEBRECZENBEN.

A „DEBRECZENI ELLENŐR”

legújabb és legdivatosabb betűkkel
gazdagon felszerelt

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZENBEN SZECHENYI UTCZA SIMON-ház

ajánlkozik mindennemű nyomdai munka gyors, díszes kiállítására.

községi és gyámi rovatos ivenk, hivatalos nyomtatványok,

MINDEN ALAKBAN

ÜGYVEDI ES KERESKEDELMI NYOMTATVÁNYOK

falragaszok, körlevelek, gyászjelentések, levélfejek és levélborítékok.

báli meghívók, névjegyek, füzetek és könyvek

a legjutányosabb áron állittatnak ki.

VIDÉKI MEGRENDELESEK PONTOSAN TELJESITTETNEK.

Debreczen, 1888. Nyomatott a „Debreczeni Ellenőr” könyvnyomdájában Széchenyi-utca SIMON-ház.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek.

Szerke

S. Schöny

„Iőzetés

valaz

minden

Iővement

XV

M

ismét

látogat

szerint

pélyek

legkiv

zanata

felé a

melyek

szárak

sét ig

B

napok

tékben

rálásá

föl a

keleti

igényl

idegen

ideje

I

akkor

ignora

gatásá

az or

nyait

ták s

fogadá

és saj

ménye

tudtak

I

arra i

magy

narchi

egyen

jól n

létesü

bulgá

narchi

bitork

gedni

a szl

ország

I

izene

most

A „I

—

Tetsz

Ez az

E vái

Mely

— H

A bú

S mig

Mint

Irta :

foglal

reszke

lábai